

Gradnja pod tržnico brez gradbenega dovoljenja

Glavna inšpektorica se je v sobotnem Delu v pismih bralcev odzvala na članek novinarja Janeza Petkovška, v katerem je bilo omenjeno tudi propadanje Plečnikovega stadiona, v torkovem Delu pa še na odmev dr. Prelovška. Marsikaj, kar je napisala, drži, vendar je treba povedati tudi tisto, kar je inšpektorica pri svojem pojasnilu izpustila ali zamolčala – še posebej v zvezi z zatrjevanjem o uporabi vseh možnih ukrepov.

Res je, da ima inšpektorat pravno podlago za odločbo o izvedbi vzdrževalnih del šele od leta 2009, ko je bil stadion dokončno razglašen za kulturni spomenik. Toda glavna inšpektorica bi morala vedeti, da bi lahko pred tem datumom ukrepala na podlagi 115. člena zakona o varstvu kulturne dediščine, saj ta pred nedovoljenimi posegi ne varuje le spomenikov, ampak tudi registrirano kulturno dediščino. To je status, ki ga je stadion vseskozi imel, obveznost pridobitve soglasja pa je določal tudi prostorski akt. Odstranitev žlebov z gloriете, da bi ta hitreje propadala, ter uničenje atletske steze in nogometnega igrišča, da ju ne bi bilo več mogoče uporabljati, sta primera takih nedovoljenih posegov, za katera investitor nikoli ni pridobil potrebnih soglasij ali dovoljenj. Zato bi moral inšpektorat za kulturo že zdavnaj ustaviti tovrstno uničevanje kulturne dediščine in odrediti vzpostavitev prejšnjega stanja. Kakšno je bilo to stanje, lahko vsi pristojni državni uradniki preverijo na povezavi: www.burger.si/Plecnik/Ljubljana_Stadion/01_Stadion.html

Stadion ima namreč to srečo, da je Boštjan Burger za Plečnikovo leto 2007, malo preden je kulturni spomenik prišel v posest družbe BŠP, na njem posnel več prostorskih slik. Tako je za vse večne čase, tudi za potrebe morebitnih sodnih postopkov, dokumentirano, v kakšnem stanju je investitor stadion prevzel in kaj je iz njega naredil, medtem ko so si državne ustanove zatiskale oči z izgovorom, da nima smisla ukrepati, ker da se bo prenova zdaj zdaj začela. Da investitor niti po petih letih še ne more zaprositi za gradbeno dovoljenje, pa niso krivi ne počasni birokrati ne domnevno zapletena slovenska zakonodaja, ampak dejstvo, da je bil ob podpori ljubljanskega župana izsiljen pretiran projekt, za katerega v pravni državi soglasij ni mogoče pridobiti na zakonit način. Hkrati bi se moral vsakdo, ki mu je mar za kulturno dediščino, zdaj že vprašati, ali se ne ponavlja zgodba o Kolizeju. Ali se ni morda investitor, ki se počasi začenja zavedati, da projekta, kot si ga je

zamislil, nikoli ne bo mogel uresničiti, po tihem odločil, da bo kulturni spomenik pustil propadati tako dolgo, dokler ne bo mogoče izposlovati odločbe o njegovi odstranitvi? Kolizej bi bilo pred 20 leti še mogoče rešiti. Čez 10 let utegne biti prepozno še za Plečnikov stadion.

Kljub temu da je investitor pokazal tudi določeno dobronamernost, ga kulturna dediščina nikoli ni zares zanimala. Zanimale so ga poslovne priložnosti, ki bi mu jih prinesla zemljišča ob stadionu, in postavljanje z nogometnim klubom, kar bi mu lahko omogočil le razkošno prenovljeni stadion z VIP ložami, ne pa Plečnikov za današnje čase precej asketski objekt. Idejo o nogometnem klubu je že opustil, zemljišča na severni strani stadion, kjer so naši Fondovi vrtovi, pa si tudi nikoli ne bo mogel prilastiti. Tako ni treba biti ravno jasnoviden za ugotovitev, da za prenovo stadiona, ki bi jo moral plačati iz lastnega žepa in ki se mu ne bi povrnila z gradnjo poslovnih prostorov, nima več nikakršnega interesa.

Na koncu se lahko samo pridružimo ugotovitvi glavne inšpektorice, da se s podaljševanjem sedanjega stanja kulturnemu spomeniku zgolj škoduje. Vendar bi morala tudi ona končno sprevideti, da je cesar gol in da prenove stadiona, kakršno predvidevajo zadnji javnosti predstavljeni projekti, nikoli ne bo. Da gradbenega dovoljenja ne bo ne letos, ne prihodnje leto, ne čez dve leti, ne čez tri leta. Zato je zadnji čas, da inšpektorat za kulturo reši, kar se rešiti da. Začne lahko z odločbami o vzpostavitvi prejšnjega stanja ter s takšnimi odločbami o izvedbi vzdrževalnih del, ki bodo potekala na podlagi že pripravljenega konservatorskega načrta na stroške zavezanca, kot to predvideva 116. člen zakona. Tako bo mogoče izvesti tudi temeljitejšo obnovo gloriote, ne pa samo prekrivanje njenega venca z zaščitno lepenko, ki jo zaradi neustrezne pritrditve sproti trga veter, ne pa vandali.

Vendar je treba tudi povedati, da je inšpektorat za kulturo izmed vseh državnih ustanov še najmanj odgovoren za to, kar se je zgodilo s Plečnikovim stadionom. Je zgolj zadnja varovalka v verigi, v kateri so odpovedali vsi pred njim. Voz prenove je obtičal v blatu predvsem zaradi oportunitizma tistih uradnikov, ki so se v preteklih letih ali uklonili spregi politike in kapitala ali pa naivno nasledli avtoriteti glavnega mestnega urbanista in namišljenemu javno-zasebnemu partnerstvu.

PETER RONDAIJ, LJUBO REZAR IN KATARINA BAJŽELJ ŽVOKELJ,

Koordinacijski odbor stanovalcev Fondovih hiš, Ljubljana